

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग
निम्नमाध्यमिक शिक्षकको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम, २०७५

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा बाँडिएको छ ।

- १ .लिखित परीक्षा - पूर्णाङ्क १०० उत्तीर्णाङ्क : ४०
२ .अन्तर्वार्ता - पूर्णाङ्क २५

लिखित परीक्षा योजना

खण्ड	विषय	परीक्षा प्रणाली	अङ्क भार	प्रश्न सङ्ख्या	समय
(क)	शिक्षासम्बन्धी : आधारभूत ज्ञान, पाठ्यक्रम तथा शिक्षण विधि र प्रविधि	वस्तुगत / बहुवैकल्पिक	४०	४० X १	४५ मिनेट
(ख)	सम्बन्धित विषयवस्तुको ज्ञान	विषयगत	६०	६ X १०	२ घण्टा १५ मिनेट
जम्मा			१००	४६	३ घण्टा

द्रष्टव्य :

- वस्तुगत प्रश्न र विषयगत प्रश्न अर्थात् (खण्ड क) र (खण्ड ख) का उत्तरपानाहरु अलग अलग हुने छन् ।
- वस्तुगत परीक्षाको लागि ४५ मिनेट र विषयगत परीक्षाको लागि २ घण्टा १५ मिनेटको समय निर्धारण गरिएको छ ।
- वस्तुगत र विषयगत परीक्षा लगातार सञ्चालन हुने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम अङ्ग्रेजी वा नेपाली वा दुबै भाषा हुने छ । भाषा विषयहरूका हकमा सम्बन्धित भाषामा नै उत्तर दिनुपर्नेछ ।
- यो पाठ्यक्रम २०७५ साल जेठ ५ गते पश्चात् लिइने परीक्षामा लागू हुने छ ।

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग

निम्नमाध्यमिक शिक्षकको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम, २०७४

खण्ड - (क) शिक्षासम्बन्धी : आधारभूत ज्ञान, पाठ्यक्रम तथा शिक्षण विधि र प्रविधि - ४० अङ्क

(सबै विषयका लागि अनिवार्य)

१ शिक्षासम्बन्धी सामान्य जानकारी

- १.१ नेपालको शैक्षिक इतिहास (राणाकालदेखि हालसम्म)
- १.२ नेपालको शिक्षाको तहगत संरचना
- १.३ नेपालको वर्तमान विद्यालय शिक्षाको किसिम
- १.४ शिक्षाका राष्ट्रिय तथा तहगत उद्देश्य/सक्षमताहरू
- १.५ नेपालको शैक्षिक तथ्याङ्क

२ शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम

- २.१ सबैका लागि शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना (सन् २००१-२०१५)
- २.२ विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (२०६६-२०७२)
- २.३ विद्यालय क्षेत्र विकास योजना (२०७३-२०७९)
- २.४ राष्ट्रिय प्रारम्भिक कक्षा पढाइ कार्यक्रम (NEGRP)
- २.५ चालु आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रममा शिक्षा

३ शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू

- ३.१ राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना २०२८-२०३२
- ३.२ राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०४९
- ३.३ उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०५५
- ३.४ शिक्षासम्बन्धी उच्चस्तरीय कार्य समितिको प्रतिवेदन, २०५८

४ शिक्षासम्बन्धी नीति र आवश्यकता

- ४.१ शिक्षा नीतिको परिचय र आवश्यकता
- ४.२ खुला तथा दूर शिक्षा नीति
- ४.३ अनौपचारिक शिक्षा नीति
- ४.४ शिक्षक तालिम नीति

५ शिक्षाका नवीनतम चिन्तन

- ५.१ सामाजिक न्याय र शिक्षा
- ५.२ अधिकारमा आधारित शिक्षाको अवधारणा
- ५.३ बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ५.४ बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ र सो प्राप्तिका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ५.५ लैङ्गिक समता र समानता
- ५.६ समाहित शिक्षा र शिक्षामा समावेशीकरण
- ५.७ निरन्तर र वैकल्पिक एवम् खुला तथा दूर शिक्षा
- ५.८ शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

- ५.९ साधारण तथा प्राविधिक सिप (Soft and hard skill)
- ५.१० जीवन पर्यन्त सिकाइ र जीवनोपयोगी सीप (life long learning and life skill)
- ५.११ अभिभावक शिक्षा
- ५.१२ विद्यालय शान्ति क्षेत्र

६ विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन

- ६.१ पाठ्यक्रमको अवधारणा, निर्माण प्रक्रिया, पाठ्यक्रम निर्माणमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू
- ६.२ विद्यालय तहको पाठ्यक्रम ढाँचा
- ६.३ नेपालमा विद्यालय तहको पाठ्यक्रम विकास क्रम र वर्तमान अभ्यास
- ६.४ दूर तथा खुला सिकाइ र अनौपचारिक शिक्षाको पाठ्यक्रम
- ६.५ निम्न माध्यमिक तहको पाठ्यपुस्तक तथा सन्दर्भ सामाग्रीहरूको विकास तथा प्रयोग
- ६.६ शिक्षण सिकाइमा निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कन
- ६.७ निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली
- ६.८ अक्षराङ्कन पद्धति
- ६.९ राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रारूप (परिमार्जनसहित), २०६३
- ६.१० बहुभाषिक शिक्षा
- ६.११ स्थानीय पाठ्यक्रम

७ शैक्षिक योजना र कार्यान्वयन संयन्त्र

- ७.१ वार्षिक कार्य योजना, दैनिक, एकाइ तथा वार्षिक शैक्षणिक योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ७.२ विद्यालय विकास प्रस्ताव
- ७.३ विद्यालय सुधार योजना, गाउँ/नगर र जिल्ला स्तरीय शिक्षा योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ७.४ विद्यालय विकासमा स्थानीय सरकार/निकाय, गैरसरकारी र सामुदायमा आधारित संस्थाहरूको भूमिका

८ बाल मनोविज्ञान र सिकाइ

- ८.१ बाल मनोविज्ञानको अवधारणा
- ८.२ बाल विकासको परिचय, वृद्धि र विकास
- ८.३ प्रारम्भिक बाल विकासको अवधारणा र अभ्यास
- ८.४ यौवनावस्था (एगदभचतथ)को परिचय, विकासात्मक पक्षहरू र सिकाइसँग सम्बन्धित विशेषताहरू
- ८.५ सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू
- ८.६ उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू

९ विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन

- ९.१ विद्यालय सुशासन (school governance)
 - ९.१.१ विद्यालय सुशासनको अवधारणा
 - ९.१.२ केन्द्रीकृत तथा विकेन्द्रित विद्यालय सुशासन
 - ९.१.३ शैक्षिक नेतृत्वको अवधारणा र प्रयोग
 - ९.१.४ विद्यालय सिकाइ सङ्गठन
 - ९.१.५ सङ्घीयतामा शिक्षा
 - ९.१.६ सामाजिक परीक्षण
- ९.२ शैक्षिक व्यवस्थापन

- ९.२.१ शैक्षिक व्यवस्थापनको परिचय र सिद्धान्त
- ९.२.२ सहभागितात्मक व्यवस्थापन
- ९.२.३ विद्यालय व्यवस्थापनमा उत्तरदायित्व, जवाफदेहिता र सहभागिता
- ९.२.४ स्वव्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, विपत् व्यवस्थापन र समय व्यवस्थापन
- ९.२.५ शिक्षक व्यवस्थापन र पेसागत विकास
- ९.३ कक्षाकोठा व्यवस्थापन र शिक्षण
 - ९.३.१ कक्षा कोठा व्यवस्थापनको अवधारणा र आधुनिक कक्षाकोठा व्यवस्थापन
 - ९.३.२ उपचारात्मक शिक्षण पद्धति
 - ९.३.३ विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक तथा मानसिक अवस्था
 - ९.३.४ शैक्षणिक सङ्गठन : कक्षा शिक्षण, बहुकक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर (MGML) शिक्षण
 - ९.३.५ विद्यार्थी केन्द्रित र शिक्षक केन्द्रित शिक्षण विधिहरू र तीनको प्रयोग
 - ९.३.६ शिक्षण सिकाइमा परियोजना कार्य, कार्यमूलक अनुसन्धान र घटना/मामला अध्ययन

१०. नेपालको संविधान र शिक्षासम्बन्धी ऐन नियमहरू

- १०.१ नेपालको संविधान : भाग ३ देखि ५ सम्म
- १०.२ शिक्षा ऐन (आठौँ संशोधनसहित), २०२८ र शिक्षा नियमावली (संशोधनसहित), २०५९
- १०.३ शिक्षक सेवा आयोग नियमावली (संशोधनसहित), २०५७

वस्तुगत प्रश्न योजना (Specification Grid)

एकाइ	एकाइको नाम	अङ्क भार	प्रश्न सङ्ख्या
१.	शिक्षासम्बन्धी सामान्य जानकारी	४ X १	४
२.	शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम	४ X १	४
३.	शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू	३ X १	३
४.	शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिहरू	३ X १	३
५.	शिक्षाका नवीनतम चिन्तन	५ X १	५
६.	विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन	५ X १	५
७.	शैक्षिक योजना र कार्यान्वयन संयन्त्र	३ X १	३
८.	बाल मनोविज्ञान र सिकाइ	३ X १	३
९.	विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन	५ X १	५
१०.	नेपालको संविधान र ऐन नियमहरू	५ X १	५
जम्मा		४० X १	४०